

HRVATSKI SABOR
Odbor za turizam

Klasa: 334-01/15-02/01
Urbroj: 6521-7-15-01
Zagreb, 22. siječnja 2015.

Na temelju članka 44., 47. i 77. Poslovnika Hrvatskoga sabora, Odbor za turizam Hrvatskoga sabora održao je 4. prosinca 2014. godine svoju 35. sjednicu, posvećenu temi

**MOGUĆNOSTI RAZVOJA RURALNOG TURIZMA
U REPUBLICI HRVATSKOJ**

Kako bi se dobila što potpunija slika o trenutnoj situaciji u kojoj se nalazi ruralni turizam u Republici Hrvatskoj, Odbor za turizam Hrvatskoga sabora održao je tematsku sjednicu u srcu Baranjskog vinogorja, u Vinariji „Belje“. Odbor je ocijenio kako se o ovoj temi treba voditi rasprava upravo na terenu, i to s ljudima čije bi primjere dobre prakse trebalo prezentirati i time ohrabriti što veći broj malih i srednjih te velikih poduzetnika na bavljenje turizmom kao sekundarnm djelatnošću ako se ponajprije bave proizvodnjom vina ili hrane. Sjednici su bili nazočni relevantni stručnjaci, predstavnici zakonodavne, izvršne, lokalne vlasti, znanstvenih ustanova, predstavnici strukovnih turističkih udruga, uvaženi akteri ruralnog turizma u Hrvatskoj i ostali zainteresirani subjekti.

Cilj održavanja tematske sjednice bio je poticanje daljnjega razvoja ruralnog turizma u Hrvatskoj kao jednoga od vrlo važnih oblika turizma u politici smanjenja opće sezonalnosti hrvatskoga turizma, kao i unapređenje kontinentalnoga turizma i ruralnog razvoja. Naime, broj turističkih noćenja u kontinentalnoj Hrvatskoj izrazito je nepovoljan u odnosu na primorski dio, pa bi valjalo učiniti sve kako bi se kontinentalna ponuda osnažila te kako bi se poduzetnicima omogućilo da pokažu svoju kreativnost. Također, govoreći o ruralnom turizmu tu nije riječ samo o ruralnom načinu života već i o našoj enogastronomskoj i etno-ponudi, kao i ponudi svih kulturnih sadržaja na kontinentu koje bi trebalo integrirati, prezentirati te stvoriti preduvjete da se time bavi što više ljudi. Izbor Baranje za održavanje ove tematske sjednice nije bio slučajan, jer rezultati pokazuju kako upravo Osječko-baranjska županija ima najbrži rast kontinentalnog turizma u Republici Hrvatskoj.

Na sjednici su uz uvodničare i njihove prezentacije, u drugom dijelu sjednice predstavljeni primjeri dobre prakse iz Osječko-baranjske, Zadarske, Krapinsko-zagorske i Vukovarsko-srijemske županije, a sudionici sjednice posjetili su i nekoliko lokalnih znamenitosti i uspješnih aktera ruralnoga turizma.

Nakon provedene stručne rasprave Odbor za turizam Hrvatskoga sabora jednoglasno je, na svojoj 37. sjednici održanoj 23. siječnja 2015. godine, usvojio sljedeće

ZAKLJUČKE:

- Republika Hrvatska ima značajnu i važnu prirodnu i socio-kulturnu resursnu osnovu za razvoj turizma u svim njezinim područjima, a ne samo u primorskom. Ocjenjuje se da ta osnova nije dovoljno i na pravi način iskorištena te da je nužna izrada provedivih razvojnih (akcijskih) planova, ne samo u turizmu već i kad je riječ o ostalim aktivnostima vezanim uz održivi razvoj ruralnog prostora.
- Značaj ruralnog turizma ogleda se u interakciji poljoprivredne proizvodnje, proizvodnje tradicionalnih proizvoda, prezentiranja tradicije (običaja i baštine), tradicionalne gastronomije i ostalih turističkih usluga. Razvoj ruralnog turizma temelji se na održivom razvoju, a ogleda se u revitalizaciji tradicijske baštine kojoj se daje nova namjena – ona turistička, koja ima valorizacijsku, prezervacijsku, prezentacijsku i edukacijsku ulogu.
- Suvremeni turisti su turisti treće generacije, zahtjevni su, znaju što žele i putuju zbog konkretnih motiva (a ne samo radi potrebe za putovanjem ili želje da se posjeti neko određeno mjesto). Turisti treće generacije imaju želju snažno proživjeti svoj godišnji odmor ili putovanje, doživjeti iskustvo novih i različitih mjesta, imati individualnu i personaliziranu uslugu i otkriti autentične stvari. Dakle, žele biti sudionici lokalne jedinstvene kulture.
- Dugoročni strateški ciljevi Strategije ruralnog razvoja Republike Hrvatske su konkurentan i održiv ruralni razvoj integriran u EU okvire. Razvijeno ruralno gospodarstvo povećava zaposlenost i taj ekonomski učinak odražava se na povoljan sociološki razvoj jer se smanjuje stopa depopulacije na selu. Proizvodnja visokokvalitetne i „zdrave“ hrane, razvoj nepoljoprivrednih gospodarskih aktivnosti u ruralnim područjima te održivo korištenje raspoloživih prirodnih potencijala osiguravaju ruralna područja kao sigurno i privlačno mjesto za život i rad.
- Projekt 'Hrvatska 365' je komunikacijsko-marketinški projekt usmjeren na razvoj pred i posezone, odnosno smanjenje sezonalnosti. Projekt se temelji na sinergiji svih dionika u turizmu i cjelokupnog turističkog sektora. Provedba tog projekta predviđena je u više faza, s početkom primjene u sezoni 2014. (pilot-projekt), a uz punu primjenu od 2015. godine. Cilj projekta je jačanje i razvoj svijesti o Hrvatskoj kao destinaciji koja i izvan glavne turističke sezone nudi posebne, autentične i privlačne turističke proizvode. Također, kreiranjem novih motiva dolaska i proizvoda za različite potrošačke segmente i tržište posebnih interesa povećava se turistički promet, a tako i potrošnja. Hrvatska je u tome smislu potentna destinacija u kojoj se može uživati tijekom cijele godine.
- U sklopu projekta 'Hrvatska 365' formirane su, neovisno o administrativnim granicama, 22 destinacije od kojih je 8 kontinentalnih destinacija (Zelena srce Hrvatske, Plitvička jezera, Dalmatinska zagora-splitsko zaleđe, Srijem i Slavonija, Wine Tour Slavonije i Baranje, Sjever Hrvatske, Zelena rivijera te destinacija Daruvar-Bjelovar-Garešnica). Ideja projekta je iskorištavanje raspoloživih resursa

hrvatskog turizma u predsezoni i posezoni koje bi rezultiralo rastom prihoda. Razvojem i promoviranjem drugih i/ili drugačijih turističkih proizvoda, kao što su: kultura, vino, gastronomija, aktivni odmor, zdravlje i wellness te poslovna putovanja potrebno je utjecati na glavne izvore rasta prihoda.

- Pozitivna iskustva europskih zemalja koje postižu uspjeh u razvoju ruralnoga turizma, osobito agroturizma, kazuju da na to bitno utječu:
  - učinkovit sustav potpore zainteresiranima za pokretanje poduzetničkih inicijativa u agroturizmu kroz informiranje, educiranje, savjetovanje, povoljno financiranje i zajednički destinacijski marketing,
  - integracija poljoprivrede i turizma kao poluge ruralnog razvoja s multiplikativnim efektima i na ostale oblike gospodarstva, a sve u cilju razvoja lokalnog tržišta,
  - unapređivanje kvalitete kroz jedinstvenost i prepoznatljivost pri doživljaju destinacije kao cjeline,
  - umrežena ponuda u cjelovite turističke sadržaje kroz kreiranje doživljaja (iskustveni marketing),
  - učinkovit marketing destinacije kao cjeline i
  - stalno poticanje inovativnosti.

i

PREPORUKE:

1. **Ministarstvima poljoprivrede i turizma** preporuča se uskladiti postojeće zakonske i podzakonske propise s potrebama razvoja ruralnog turizma što zahtijeva njihove promjene. Novi Zakon o turističkim zajednicama trebao bi biti usmjeren i prema razvoju ruralnih destinacija. Diverzifikacija djelatnosti na obiteljskim poljoprivrednim gospodarstvima (OPG-ima) stvara potrebu zasebnog zakonskog reguliranja područja ruralnog turizma (Zakon o ruralnom turizmu), kojim bi se definirali oblici, kategorije i vrste, uloga i položaj OPG-a i malih poduzetnika u cilju olakšanja poslovanja.
2. Nedovoljna suradnja nadležnih institucija i njihova nekoordiniranost na terenu ograničavajući su faktori razvoja ruralnog turizma. Potrebno je uspostavljanje centra izvrsnosti ruralnog turizma. U tome smislu preporuča se **svim dionicima razvoja turizma na regionalnoj i lokalnoj razini** stvaranje i širenje svijesti o turističkoj kulturi, promociji i koncepciji razvoja destinacije, te poticanje udruživanja na lokalnoj i regionalnoj te na nacionalnoj razini (udruge, klasteri, i sl.).
3. Nužno je stvaranje pretpostavki za edukaciju kadrova (prekvalifikacija i dodatno školovanje) kao i edukaciju o stvaranju turističkih proizvoda i njihove promocije. U tu svrhu preporuča se **sustavu turističkih zajednica, regionalnim razvojnim agencijama te jedinicama lokalne i regionalne samouprave** osiguravanje dostatnih financijskih sredstava za kreiranje i provedbu edukacijskih programa namijenjenih poduzetnicima.

4. **Svim županijama** se preporuča izrada konkretnih razvojnih planova ruralnog turizma te definiranje razlika i potencijala pojedinih jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave.
5. **Ministarstvu poljoprivrede** preporuča se usklađivanje Pravilnika o dopunskim djelatnostima na OPG-ima s Pravilnikom o pružanju ugostiteljskih usluga na seljačkim domaćinstvima Ministarstva turizma. Preporuča se djelovanje u pravcu povezivanja OPG-a i ugostiteljskih objekata kod plasmana proizvoda te poticanja mogućnosti prigodnih prodaja na lokalnim tržnicama i u specijaliziranim prodavaonicama.
6. Neujednačeni su kriteriji za registraciju i početak poslovanja OPG-a na razini države pa se **Ministarstvu poljoprivrede** preporuča pojednostavljanje registracije.
7. Prerada, plasman i stavljanje na tržište pojedinih prehrambenih proizvoda malih seljačkih gospodarstava iznimno su komplicirani i izjednačeni su s pravilima koja vrijede za velike proizvođače. **Ministarstvu poljoprivrede** preporuča se pojednostavljanje tih kriterija u odnosu na veličinu i vrstu djelatnosti, kao što je to slučaj u nekim zemljama EU.
8. **Ministarstvu regionalnoga razvoja i fondova EU, Ministarstvu poljoprivrede i regionalnim razvojnim agencijama** preporuča se potaknuti i osmisliti sustav edukacije o mogućnostima korištenja sredstava iz europskih fondova – Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj, Europskog socijalnog fonda, Europskog fonda za pomorstvo i ribarstvo, Europskog fonda za regionalni razvoj te niza programa Europske komisije.
9. U Hrvatskoj ne postoji statističko praćenje ruralnog turizma i njegovih posebnih oblika i poduzetničkih djelatnosti, a posebno turizma na seljačkim gospodarstvima. Ne postoje podaci, primjerice, o dolascima gostiju, broju noćenja, kretanju turista. Stoga je potrebno što prije uvesti navedeno te pratiti prihode, a ne samo dolaske i noćenja. Preporuča se **Državnom zavodu za statistiku** pokretanje ove promjene.
10. U cilju daljnjeg poticanja i razvoja ruralnog turizma, kao i diverzifikacije djelatnosti na obiteljskim gospodarstvima potrebno je smanjiti opterećenje koje proizlazi iz inspeksijskog nadzora, kao i ojačati savjetodavne usluge. Preporuča se **svim inspeksijskim službama** da u smislu preventive osnaže svoje savjetodavne napore na račun represivnoga djelovanja.
11. Porezna i parafiskalna opterećenja OPG-a i malih poduzetnika previsoka su i previše se vremena mora utrošiti u zadovoljavanju kompliciranih administrativnih obveza. Česte promjene porezne politike stvaraju nesigurnost. Porezna uprava ne prepoznaje seoska domaćinstva kao posebnu kategoriju već su svrstana kao obrti ili poduzeća i za sve vrijede ista porezna pravila. Preporuča se **Ministarstvu financija** uvođenje proaktivnih i poticajnih mjera u sustavu oporezivanja seljačkih domaćinstava (npr. osloboditi plaćanja poreza mlade od 18 do 40 godina koji bi se bavili turizmom na selu).
12. Postojeći sustav praćenja stanja u okolišu je manjkav pa je nužno poticati jedinice lokalne samouprave na izradu lokalnih programa zaštite okoliša. Nedovoljna je educiranost i informiranost u provođenju energetske učinkovitosti. Preporuča se **Ministarstvu graditeljstva i prostornoga uređenja te Fondu za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost** kreiranje poticajnih mjera i programa za korištenje OIE na turističkim seljačkim domaćinstvima, kao što su sunce, biomasa i sl.

13. Preporuča se **Ministarstvu graditeljstva i prostornoga uređenja** prilagodba odgovarajućih propisa kao i izdavanje konkretnih uputa kako bi se u ruralnim područjima u prostornom planiranju onemogućila neambijentalna arhitektura odnosno poticala tradicijska gradnja u cilju očuvanja ruralnoga ambijenta.
14. Uzimajući u obzir nepostojanje promocije ruralnog turizma ali i njegovih posebnih oblika na nacionalnoj razini, kao i činjenicu da brendiranje destinacija, proizvoda i usluga nije zaživjelo, preporuča se pristupiti njihovom planiranju u **sustavu turističkih zajednica**.
15. Nužno je zaustaviti trend smanjivanja sredstava u Državnom proračunu na stavkama **Ministarstva turizma** jer ono dovodi do zaustavljanja ili ukidanja dobrih programa koji bi, između ostaloga, mogli potaknuti razvoj ruralnog turizma. Negativan primjer je ukidanje Programa kreditiranja seoskog turizma „Razvoj turizma na selu“.
16. U sklopu Nacionalne klasifikacije djelatnosti preporuča se **Državnom zavodu za statistiku** kreirati poseban status seljačkih domaćinstava kao prepoznatljive djelatnosti (po uzoru na Sloveniju) u cilju objedinjavanja aktivnosti poljoprivrede i turizma kroz unificirano poslovanje.
17. Svim **jedinicama lokalne i regionalne samouprave** preporuča se poticati inovativnost u ponudi novih infrastrukturnih i ponudbenih sadržaja, kao su npr. eko kampovi (po uzoru na Francusku), kamp odmorišta, kušaonice (primjer agrogelateria u Italiji) itd.
18. Preporuča se **svim akterima ruralnoga turizma, regionalnim razvojnim agencijama i sustavu turističkih zajednica, kao i Ministarstvu turizma** stalno poticanje i unapređivanje međunarodne suradnje u stvaranju prekograničnih projekata ruralnoga turizma koji, osim na području Dunava, nisu dovoljno razvijeni.

Goran Beus Richembergh

Predsjednik Odbora za turizam